

Vrienden In Flanders Fields Museum

Driemaandelijks nieuwsbrief
Afzendadres: Documentatiecentrum,
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
Afgiftekantoor 8900 Ieper 1 - P3A9021

België - Belgique
P.B.
8900 Ieper 1
BC 6308

VIFF *flash*

DECEMBER 2010 - JANUARI - FEBRUARI 2011

37.1

ZACHT EN EERVOL

Onlangs vernamen we een verhaal dat in meer dan één opzicht stil doet staan. Het kwam ons 'via via' ter ore, van André Mingneau, bezieler als er één is, van de bekende In Flanders Fields Marathon, twaalfde editie intussen al, die op 12 september betwist werd en waarvan het tracé de wereldoorlogsteden Nieuwpoort, Diksmuide en Ieper aandoet.

"Zo af en toe heb je wel eens een kippenvelmoment," begint Mingneaus relaas; alleen die dag kwam dat voor, niet tijdens de marathon. Bij de eigen naam (*de voornaam*, CS) die de deelnemers op het borstnummer gedrukt krijgen, kunnen ze een tweede naam 'kopen' van een in de Oorlog gesneuvelde topsporter. Het project gaat onder de naam "James Duffy-project", naar fondloper en oorlogsslachtoffer James, "Jimmy", Duffy. Bij de 'regulars' onder onze VIFF's is deze Jimmy Duffy, Canadees, maar uitgeweken uit Groot-Brittannië, allermist een onbekende. Jimmy Duffy won de marathon van Boston, dé 'classic', want de oudste onder de marathons. Toen de oorlog uitbrak en Canada snel aansluiting vond bij Groot-Brittannië in de loopgravenoorlog tegen Duitsland, liet Jimmy zich vrijwillig inlijven en trok met zijn 16th Battalion naar Ieper. Daar, op een nacht in het midden van april 1915 werd zijn ploegje gesommeerd een charge uit te voeren op een Duits mitrailleursoord. De Duitsers vuurden een lichtfakkel af om de heuvelflank te verlichten. De lichtgloed en de mitrailleursgeluiden kregen Jimmy in de smiezen en hadden hem te midden zijn aanvalsspuur vol te grazen. Jimmy D. stierf "In Flanders Fields", en krek langs het huidige parcours van de IFF-marathon, net geen jaar na zijn overwinning in Boston. Voorjaar 2007 hadden we zelf de eer, in naam van de VIFF de Remembrance ter ere van Jimmy Duffy te mogen verzorgen op Vlamertinghe Military Cemetery.

Maar wat wou nu het toeval? Dit jaar nam ook de charmante (sic) Britse Donna Wass een tweede keer aan de ren deel. Donna, die gemerkt had dat de (voor) naam van de lopers op de borstnummers gedrukt stond, wou daar uit hommage voor haar pas overleden vader ook graag zijn naam bij. Voor het vervolg laten we verder marathonorganisator André Mingneau aan het woord, die het meemaakte. *"Toen zij echter haar borstnummer kwam ophalen, versteende ze. Ze kwam niet bij van het huilen en pleegde meteen een aantal telefoontjes naar Engeland. Toen ze me zag, moest ze haar verhaal kwijt. Wat bleek? Bij louter toeval hadden we haar de atletennaam 'James Duffy' (één van een vijftigtal mogelijkheden) gegeven. En dat was nu net toevallig ook de naam van haar pas overleden vader. We wisten uiteraard niet dat haar vader overleden was, en al evenmin diens naam. Haar verbazing en ontroering toen zij haar vaders naam op haar borstnummer zag, was peilloos; ze was zonder meer volkomen van slag."*

Donna liep de marathon uit en bezocht de dag daarna een aantal militaire begraafplaatsen alvorens naar Engeland terug te keren. Hoe emotioneel mag een mens soms zijn? Of hoe klein is de wereld?

Chris Spriet

<u>Redactie</u>	Patrick Bracke, patrick.bracke@gmail.com
<u>Verantw. uitgever</u>	Gilbert Ossieur, gilbert.ossieur@skynet.be Wieltje 11, 8900 Ieper
<u>Bijdragen</u>	Patrick Boone, patrick.boone@telenet.be Koen Lagae, koen.lagae@pandora.be Geert Spillebeen, geert.spillebeen@pandora.be Chris Spriet, cspriet@gmail.com
<u>Vorm</u>	B.A.D.

Auteurs zijn verantwoordelijk voor hun tekst. Voor gehele of gedeeltelijke overname is toestemming van de auteur vereist.

Deadline voor volgende aflevering: 4 februari 2010.
Mail uw bijdrage naar flash@vriendeniff.be.

Postadres VIFF: Documentatiecentrum
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
057 / 23 94 50

www.vriendeniff.be
info@vriendeniff.be

ALGEMENE VERGADERING VIFF

20 oktober 2010, Kruitmagazijn, Ieper

Naar aanleiding van de driejaarlijkse algemene vergadering op donderdag 20 oktober 2010 werd mij verzocht om een overzicht te schetsen van de activiteiten die de afgelopen drie jaar werden georganiseerd. Na wat denkwerk schreef ik op een druilerige herfstavond het volgende verhaal dat ik aan de aanwezige leden mocht voordragen.

Vrees niet, jullie worden niet geconfronteerd met een saai overzicht van de talrijke activiteiten waarbij

plaats, tijd en deelnemers nauwkeurig worden weergegeven. Neen, dergelijk afratelen van gegevens wordt jullie bespaard. Wat wel volgt is een eigenzinnig relaas beperkt tot de succesrijk georganiseerde klassiekers naar de littekens van de Eerste Wereldoorlog en dit tijdens mijn eerste bestuursjaren.

Nog maar net in functie gesteld in 2007 en de nieuwe Raad van Bestuur koesterde grootse plannen. Gespreid

over vier jaar zouden vanaf 2009 de markantste frontgebieden vanaf de Noordzee tot aan de kusten van het Turkse schiereiland Gallipoli worden bezocht onder de kundige leiding van Koen Koch en Piet Chielens. Tussen twee haakjes, onder het motto *Men ondergaat de toekomst niet, men maakt haar* (van de Franse schrijver Georges Bernanos), verlengden dromers onder het bestuur, waaronder ondergetekende, dit voornemen al tot in 2015.

Zo zetten we in de lente van 2009 voor het eerst koers naar het voormalige Britse debacle aan de rivier de Ancre wat in de talrijke naslagwerken doorgaat voor de Somme. Een dag eerder hadden we het Noord-Franse Mijnbekken aangedaan waar onze Ieperse schepenen met de nodige Franse egards werden ontvangen op Notre-Dame de Lorette. We gingen er op de koffie bij de plaatselijke *Président des gardes d'honneur* en onze voorzitter werd er zowaar tot ridder geslagen.

In het voorjaar van dit jaar maakten we een ommetje langs de Chemin des Dames en de bosrijke Argonne. Ook de lijdensweg van miljoenen Franse en Duitse soldaten te Verdun mocht niet ontbreken op het appel. De enorme opkomst en zelfs de aanleg van een wachtlijst was het levende bewijs dat de vierjarenplanning alvast een schot in de roos was en is.

Volgend jaar bezoeken we het Italiaanse front en vliegen we hoogstwaarschijnlijk door tot in Slovenië. Om niet op een onmenselijk uur te moeten opstaan en omdat het boeken van een pakket vliegtuigtickets de nodige waarborgen vereist, zal dit onmogelijk kunnen met

een lagekostenmaatschappij. Met het dagelijks bestuur zijn we ondertussen al weken aan het plannen, puzzelen, cijferen, berekenen, herberekenen en delibereren om dit vijfdaags verblijf zo comfortabel mogelijk en budgetvriendelijk aan onze *Vrienden* aan te bieden. Wij hopen dan ook binnen enkele dagen al deze *Vrienden* daarover in te lichten.

Naast het meerdaags toeren in binnen- en buitenland heeft de Raad van Bestuur ook het stramien aangehouden om telkens in het najaar een eendaagse uitstap te organiseren. Vorig jaar toonden de tentoonstelling te Harderwijk en Huis Doorn ons een ander facet van de Eerste Wereldoorlog. Het was ook op die dag dat we in het verre Nederland het ambachtelijk gebakken brood, zeebeer genaamd, konden smaken. Het fort Eben-Emael, het zonovergoten terras van de graanwatermolen *Le Moulin de Frangèle* en de necropolis te Grimde zorgden dan dit jaar voor een onvergetelijke dag.

Om te vermijden dat de jaarlijkse nachtelijke Redmondwandeling langs de flanken van de Kemmelberg het slachtoffer werd van haar eigen

succes werd beslist om vanaf 2008 de inschrijvingen te limiteren. Ik denk dat iedereen het met mij eens is dat dit een wijze beslissing was. Voortaan moet menig fervent deelnemer alert zijn om zich tijdig in te schrijven. Zolang ik bovendien jaarlijks word uitgedaagd om bij aanvang van de wandeling een Guinness soldaat te maken en nadien word vergast op een uitgebreid ontbijtbuffet opgediend in authentieke gamellen, zal dit evenement aangestipt blijven in mijn agenda.

Voor wat de *Remembrances* betreft was het opvallend dat enkele keren het individu plaats ruimde voor een welomlijnde doelgroep. Zo werd er even stil gestaan bij de Senegalezen, de Belgen die gestorven zijn in de Nederlandse kampen, de Fransen die sneuvelden op Vlaamse bodem en nadien werden gerepatrieerd, het Russisch expeditiekorps en enkele leden van het *Chinese Labour Corps* begraven in mijn eigenste Reningelst en nadien overgebracht naar Bailleul. Toch blijft het speurwerk naar de levensloop en de herdenking van een totaal onbekende gesneuvelde mijn voorkeur wegdragen. En word ik daarbij vergezeld door nu eens een autokaravaan blinde kinderen, dan

eens door een overzeese familie of zelfs maar een handvol deelnemers: het ingetogen geschal van de klaroenblazers zal steeds voor dat kippenvelmoment blijven zorgen.

Ik kan uiteraard niet besluiten zonder even de fabuleuze toneelvoorstelling *War Horse* in het *National Theatre* te London, aan te halen. Om de voorstelling te evalueren, schieten superlatieven te kort. Daar was iedereen het roerend over eens. Ik zeg voorstelling maar eigenlijk was het maar een halve voorstelling. Een woeste, koppige Noordzee had ons urenlang aan de kade te Calais gehouden en treiterde ons bovendien ook nog een tijdje vooraleer we Dover konden binnenvaren. Om een lang verhaal kort te maken: net voor de pauze slopen we op de toppen van onze tenen de voorstelling binnen. En nog was die dag niet ten einde. Was het om de gemiste tijd op het Britse eiland te compenseren? *Who knows?* Feit is dat we na de voorstelling nog gedurende één uur op zoek zijn gegaan naar een deelnemer die de bus niet meer terugvond ...., de trein terugnam naar Dover en ... uiteindelijk onder zware politie-escorte aan boord werd gehesen van de overzetboot.

Ik hoop dat de volgende drie jaren met een nieuwe Raad van Bestuur even boeiend en afwisselend mogen worden. Jaren waarin we met plezier kunnen terugblikken op wat was maar ook vooruitkijken naar wat hopelijk zal zijn. Dit in een vereniging waar ik heb kunnen vaststellen dat het woord vrienden alvast geen inhoudsloze benaming is.

Patrick Boone

TERUGBLIK/KORT

Donderdag 11 november 2010:

Remembrance voor Piper William Fisher (Royal Scots, 2nd Bn., + 15 april 1916) door de Musselburgh Boys' Brigade Pipe Band, begraven op Reninghelst New Military Cemetery (Reningelst).

Zondag 19 december 2010:

Remembrance voor Marcel Top (+ 11 augustus 1915), begraven op Hospital Farm Cemetery (Elverdinge-leper).

VOORUITBLIK / KORT

Woensdag 11 mei tot zondag 15 mei 2011: Slagveldreis – Het Italiaanse Front (Trentino, Piave, Isonzo/Soca). U ontving een afzonderlijke uitnodiging.

VAN DEN OORLOG HOOR / ZIE IK...

Voor de prachtige VRT-site www.2014-18.be heeft radiojournalist en WO1-auteur Geert Spillebeen tien korte videoreportages gemaakt. Warm aanbevolen! Het gaat over de eerste weken van 1914, hoe de Duitsers België binnenvielen en van Oost naar West het land platwalsten. Geert vertelt op locatie wat er toen gebeurde, met archiefbeelden en beelden van nu.

(Website: www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/project20142018/Project2014-18%2B-%2BTweede%2Bjaargang/WO1%2B2010_GeertBezoekt.)

Of zoek bij Google op "geert spillebeen bezoekt".)

Het National Army Museum in Londen organiseert iedere donderdag om 12.30 u. (plaatselijke tijd) een lunchvoordracht ("lunchtime lecture"). Af en toe zien we een onderwerp opduiken dat WO1-gerelateerd is. De volledige lijst vindt u op de website van het museum: www.nam.ac.uk/whatsOn/lunchtimeLectures

Halloween of Halewyn?

38.4

Toeval bestaat niet, zeggen de *believers*. Doorgaans ongelovigen, maar ze kunnen me niet overtuigen. Vandaag reed ik - zonder duidelijk doel - een toertje op de Franse grens bij Menen en Roncq. Even uitwaaien op de motor. Rond Allerheiligen zijn hersenspinsels niks meer dan herfstdraden. Ik tuf door het centrum van Halluin (F), lang geleden was dit Halewyn. Wandelaars hebben de handen vol potten met chrysanten: het kraampje bij het kerkhof floreert. Op het nippertje kan ik de zoveelste *sens unique* ontwijken. Bij 't achteruit manoeuvreren klik ik het vizier van de valhelm omhoog. Rue des Frères-Martel. *Tiens*, in die lange blinde straatgevel van rode bakstenen naast mij zit een kleine traliepoort. Uit mijn ooghoek zie ik een diep grasveld vol donkere kruisjes. Oorlog...? Ik parkeer en stap af. Door de spijlen van de ijzeren deur gaap ik naar binnen. Het is een Duitse Oorlogsbegraafplaats van W.O. 1. De gebeitelde steen naast de ingang is onleesbaar verregend. Het zicht door de tralies van het smalle deurtje maakt indruk. 't Poortje zit op slot. "*Schlüssel gegenüber. N°29*", zegt een plastic plaatje ernaast. Voor ik die sleutel vraag, ga ik toch eerst achter het hoekje de zijmuur afspeuren... Nergens een deur te vinden. De muur loopt hoog door langs het burgerkerkhof, waar een wapperende *Union Jack* nu mijn aandacht trekt. Nog een Britse begraafplaats ook? Honderd stappen later sta ik bij de vlag, die een perkje markeert van zo'n veertig Britse

jongens. Op de meeste *headstones* staat "September 1915". Canadezen, Schotten, ook eentje van het *Flying Corps*. En via dat CWGC-perk vind ik ook het smeedijzeren hek naar de Duitse jongens. Zonder "*Schlüssel*". De soberheid, maar ook de massa donkere, metalen kruisjes maakt altijd indruk. Netjes onderhouden. Te goed weggestopt achter hoge muren: 1397 mannen. Twee *Gefallenen* per kruis. Her en der valt een Joodse ster in het grasveld: Davidsterren op witsteen. In het midden van het *Friedhof* prijkt een roodstenen paviljoen met daarin een zwaar blok grijs graniet, een soort *Stone of Remembrance*, zonder inscriptie.

Ik kende wel het *Soldatenfriedhof* in Wervicq Sud (F): een impressionant hellend vlak, een gazon tegen de bosrand. Halluin vind ik zeker even pakkend. Maar Halloween laat mij koud. Geef mij maar de echte rillingen van Haelwyn. Aan de Franse Leiekant liggen vier Duitse begraafplaatsen. Quesnoy en Bousbecque moet ik nog eens bezoeken. (Vlakbij heeft Menen er ook een.) De meesten in Halluin sneuvelden tussen juli 1917 en 1918 onder Britse luchtaanvallen tussen Sint-Elooi en Mesen, aldus de Halluinse website.

Het fotootje - geen meesterwerk - is het beste wat mijn gsm kon geven. Het echte beeld staat op mijn zachte schijf geprent.

Geert Spillebeen

“STUKKEN VAN MENSCHEN”

Het gebeurde een dag of wat geleden. In dat Sjaalmanspak dat hier wat familiestukken bevatte, pilde de dikke map van de herinneringen aan de dode vader. (*Je gleed spontaan over in de jijvorm. Jij doet minder zeer dan 'ik'. Denk je, al wist je beter.*) In een envelop: papa's *dog tag*. Uit die andere oorlog. 'Tja moeder, en wij, we zaten daar, in Veldwezelt. Aan 't Albertkanaal. En wij gingen daar dus 'den Duitsch' tegenhouden. Ja. Maar we 'kwamen van een bescheten commissie thuis.' Het scheelde een haartje of vader - jongste uit een gezin van vijf: drie zussen, een broer - overkwam hetzelfde lot als *zijn* vader, in voorjaar '18.

'Zijn' vader, die zijn vader niet was, want al doodgesmeten was voor hij hem kon kennen. 'Van d'lengelsche', bij het opkalefateren van aanvoerlijnen naar het front in Diksmuide of verder zuidwaarts, onder auspiciën van 'dien vreemden bezetter'. *Friendly fire*, de taal spreidt soms de mantel van haar liefde wel heel breeduit. Scenario: Engelse vliegenier overvliegt de polder en plempt plompverloren een paar schrapnells 'op 'under kappe'. Weg vader (mijn pa ocharmen een luttel paar maanden 'oud'), leeggebloed – hij bloedde 'lijk een zwijn' (taal kan ook onverbloemd, het helpt toch niet) in het kleine huisje achter 't dijske. Weg ook voor ons, gezellige (?) opa boordevol vertelsels van toen. Weg ook echtgenoot, steun en toeverlaat, en al zeker voor een vrouw met een gezin van vijf, van 18 (tante Irma) tot 0 jaar (papa) oud. Moetje – wie zei er nu Theresia-Maria [loop met zo'n Koninklijke naam rond, voor een bedaagde werkzame moeder zonder inkomen], Moetjes oorlog begon pas na 14-18: hoe houd je je kop boven water, met een groot gezin en zonder broodwinning. En opa

– zou misschien wel '*pépé*' geweest zijn – was en bleef de ovalen lijst met strak achterovergekamde dos en opvallende snor: een heer, had je gezworen in zijn zondagskleren, klaar voor de sepia foto in de voorkamer naast zijn vrouw.

Toen vader kind was daar in Moere, kwamen – kan het anders? – de jaren van het kattenkwaad. Al was hij dan geen 'stratevendel'. De beke over, 't bos van Leugenboom in – dat was al Koekelare, al had Käthe Kollwitz daar nog haar trieste entree tegoed – en met zijne maat Menten naar de Lange Max. Tijd bestond toen nog niet en de verloren vader allicht al wat vervaagd. Voor moeder bleef het 'Alles went, behalve een vent (en al zeker als die niet terugkeert)'. En Menten, die ze misschien niet helemaal op een rij had, bij zijn moeder: 'Moedere: ze zeggen daar altijd da'k-ik nen halven Duitsch zijn... Is dat alzo?' – Moeder: 'Maar Clement, halven Duitsch of gene, je zijd' en je blijft gij *moeders* joengen.'

Op de gedenkplaat aan de afrastering van het kerkhof in Moere kreeg burgerslachtoffer van den Grooten Oorlog 'Edmond Spriet' zijn plaatsje (je zijt ermee geprezen, schonen Belg onder de kokarde nationale, en dood maar niet vergeten, 'dat is lijk zulk 'nen *danigen* deerlijke praat, zei papa altijd.)

Met steun van het Fonds van d' Oorlogsweduwen en -weezen (vader was een 'halve weeze') mocht hij onderwijzersstudies aanvatten. Het Van Dales woordenboek is er nog, met den 'dedicace' van meester Blancke in sierschrift voor de eerste, in 't achtste van de School voor *Knechtjes* daar in Moere.

Toen je verder het pak doorsnuisterde,

viel je oog op een 'klasbulletijn'. 1928. Tien jaar later dus. Benieuwd naar de resultaten van de 'ombesten' – een leerkracht is altijd een beetje vakidoot, het weze hem vergeven – doorbladerde je het verbruinde boekje. Op de plaats van de ondertekening viel je oog op die handtekening. 'Edmond Spriet', onmiskenbaar in het handschrift van moetje. Moet dat bloed en tranen hebben gekost. De naam van de dode vader onder het mooie rapport van je zoon.

Hoeft het te verwonderen of je taalt als kleinzoon naar dat verhaal? Loopt die 'lifeline' af naar dat moment op zoek terug dat de puzzel aan barrels slaat? Hoeft het te verwonderen dat die andere kleinzoon je neef zich sinds jaar en dag bij een vredes-vzw de pokken werkt? Hoeft het te verwonderen dat dat zoeken naar die puzzel je als een microbe onder het vel gaat zitten. Laatst vond je op een heemkundige site ergens in Duitsland een spoor naar en een foto van een andere arme drommel. Johann Grohs, van het veld van eer afgevoerd naar *Kriegslazarett Thourout*; daar verzorgd maar bezweken. Begraven waar nu het jonge volkje voetbalt, toen een tuinpark. Op de foto het houten kruisje met dakje, met een of andere verantwoordelijke, de borst van *Preussische* fierheid danig gezwollen.

Wieland Herzfelde, toen verpleger van 18, schrijft in zijn memoires (*Immergrün*) zijn verbijsterde bekommernissen uit. Geen ontsmettingsmiddelen, logistiek tekort aan personeel die de toevloed verminkten boven het hoofd groeit. En ook die grote Erich Maria Remarques paden doorkruisten die school. Was overigens best te spreken over die fleurige verpleegstertjes en de voortreffelijke bik.

Maar moeten we niet naar David Grossman terug waar die vraagt waarom in godsnaam toch die dood nodig is vooraleer de loutering groeikans krijgt? Moét een mens dan mordicus die vuige, smerige hondsvbeten oorlog door, almaar overnieuw en tegen beter weten in. Punt.

Op de envelop van de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. staat het zo: *‘Wer an Europa verzweifelt... der sollte Soldatenfriedhöfe besuchen.’* (Jean-Claude Juncker) En op de kerstkaars staan drie stille, niet branievolle woorden: *LIEBE. FRIEDEN. EN HOFFNUNG.*

Voor Wilfred Owen had de Wapenstilstand minder pardon. Een droog Duits salvo doorzeefde hem luttele dagen voor het elfde uur van

die elfde dag. Voor Charles Sorley luidde de klok al drie jaar voordien. In 1915 al. Ze begonnen er soms vroeg aan. ‘Tot die vrede komt drukte Sorley, rijkelui-kind, zijn Duitse vrienden op het hart, ‘tot dan alleen de storm en het donker en de donder en de regen.’ En de deplorabelste recordhouder was misschien nog Peter Kollwitz. Kreeg nauwelijks wat te zien van het front nabij *‘Dixmuden’*, waar hij nog zo naar had uitgekeken. Doorzeefd. Tsjak. Waarvoor?

Op het dorp, op 11 november, mocht – moest – je, vijftig jaar geleden de huldekrans voor de oorlogshelden gesneuveld op het veld van eer, overhandigen aan meneer de baron, strenge, rijzige, besnorde, francofone man. Die ze aan de voet van het standbeeld legde, op de ‘Plaatse’ naast de kerk. Op de sokkel las je mee: ‘Welk nut ligt er in het storten van ons bloed?’

Breit daar een keer een rechte kant aan, lees: wie heeft het antwoord?

Met zoveel zinloos bloedvergieten staat zo’n oorlog bij velen terecht zwaar in het krijt. Maar goed dus ook, als hij achteraf dus vrienden maakt. ‘t Is kalven achter ‘t gat, maar allà, ‘t is beter nog dan niets. Aardig voor jezelf is, dat hij je te vriend maakte, nu al onverbreekelijk, bij de kinderen van die andere ‘Mong’. Edmund Blunden. De bescheidenheid zelve: nobele zelfvergeten chroniqueur van een tijd die, onheelbaar maar onuitwisbaar, ons leper en onze IJzer en onze voorzaten zo schromelijk stukreet en daarmee op de wereldkaart zette. Dat, en de leugen, publiekelijk en onvertogen, te schande stelde dat het offer eervol was geweest.

Chris Spriet, oktober 2010

MENTIONED IN DESPATCHES

6 oktober 2010 – Londen: Voorstelling in het Imperial War Museum van een cd met poëzie en proza bij de lancering van de jaarlijkse “Poppy Appeal” van de Royal British Legion. “We Will Remember Them” bevat gedichten en nieuwsberichten vanaf W.O. I tot de huidige conflictgebieden Irak en Afghanistan. Op 7 november lanceerde de organisatie een single *“2 minute silence”* met... 2 minuten stilte. Het nummer bereikte ondertussen de 20ste plaats in de Top 100-hitlijst (stand 20 november). (www.britishlegion.org.uk - www.silentsingle.com) (Bron: BBC News Online)

6 november 2010 – Komen/Waasten: “‘ergens” te velde ontgraven amateur-archeologen zes Britse gesneuvelden. De eerste aanwijzingen dateren van 2 jaar geleden. VIFF-lid en Radio 1-verslaggever Geert Spillebeen

mocht de ontgraving van het laatste lichaam bijwonen. (Om de reportage te herbeluisteren: www.radio1.be en zoek op ‘soldatengraf westhoek’.) (Bron: Radio 1)

4 november 2010 – Ieper: aan het stedelijk oorlogsmonument in de Jules Coomanstraat worden gedurende 7 nachten 68.000 namen van Canadese gesneuvelden geprojecteerd in het kader van het project “Canadian Vigil 1914-1918”. Meer dan 150 Canadese scholen kunnen de projectie rechtstreeks volgen. (Projectwebsite: www.1914-1918.ca) (Bron: Het Nieuwsblad)

8 november 2010 – Ieper: werknemers van de Commonwealth War Graves Commission manifesteren onder de Menenpoort om hun ongenoegen te uiten over een aantal beslissingen van hun directie. Na tussenkomst van de Ieperse

burgemeester – die de actie onder het monument ongepast vond – trokken de arbeiders naar de hoofdzetel in de Elverdingsestraat. (Bron: Het Nieuwsblad)

8 november 2010 – Brugge: volgens Westtoer steeg het oorlogstoerisme in de Westhoek in 2009 met 2% ondanks de economische crisis. Mei en oktober waren topmaanden. De topsites zijn Tyne Cot (bijna 334.000 bezoekers), het In Flanders Fields Museum (207.000 bezoekers) en de Duitse begraafplaats in Langemark (146.000). Naar schatting besteedden de toeristen ongeveer 35 miljoen euro. (Bron: Het Nieuwsblad)

10 november 2010 – Ieper: opening van de openlucht tentoonstelling “Scars of War”, een samenwerking tussen het IFFM en Handicap International. Op 12 grote verlichte consoles wordt telkens een aspect van littekens van oorlog

Belangrijke erkenning voor Passchendaele 1917 Pipes & Drums

Tijdens de bijeenkomst (18 september 2010) van de (Scottish) National Piping Committee werd de Passchendaele 1917 Pipes & Drums opgenomen in de schoot van de Royal British Legion Scotland (RBL). Ze verwierf daarmee de prestigieuze erkenning als pipe band binnen de schoot van de gelijknamige organisatie. De band, die daarmee de eerste RBL band buiten Schotland wordt, voert vanaf nu officieel de naam RBL Passchendaele 1917 Pipes & Drums.

Weinig bekend is dat de Schotse tak van het Royal British Legion het eerst werd gesticht. Dat gebeurde kort na W.O.I (1921) onder impuls van voormalig Britse bevelhebber van het Westelijk Front, veldmaarschalk Douglas Haig, zelf een Lowland Scot. Een paar maanden later werd ook het Royal British Legion opgericht, dat de rest van Groot-Brittannië bestreek. De zusterorganisaties ontstonden om te beantwoorden aan de nood om de teruggekeerde soldaten te organiseren en bijstand te verlenen waar nodig, opdracht die tot vandaag wordt voortgezet. Het herdenken van de slachtoffers die stierven in dienst van hun land behoort tot de *core business* van RBL en RBL.

De erkenning van de Zonnebeekse pipe band heeft alles te zien met haar doorgehouden engagement op het stuk van de herinnering en herdenking. De groep, die als motto het Gaelic "Cuimhnichibh" (= "Remember") voert, liet zich eerder herhaaldelijk opmerken door de samenwerking met o.a. de Pipe Band van de Scots Guards en de Ierse topfolkband The Chieftains (Folkfestival Dranouter). Ze trad tevens geregeld op tijdens de Passchendaele herinneringsconcerten en de jaarlijkse taptoe op de Brusselse Grote Markt.

De affiliatie met het Royal British Legion Scotland zal op 24 april 2011 zeker niet onopgemerkt voorbijgaan. Dan organiseert de band in samenwerking met het Memorial Museum Passchendaele 1917 de tweejaarlijkse Flanders Scottish Memorial Day en Taptoe in het kasteelpark van Zonnebeke. Het evenement zal trouwens in het teken staan van het 90-jarige bestaan van het RBL, dat nu al aangekondigd heeft een belangrijke vertegenwoordiger te willen sturen.

Het zal opvallen dat op haar manier de Zonnebeekse Pipe Band zich focust op een vergelijkbaar activiteitenpakket met dat van de VIFF. Ook bij ons is het levendig houden van de oorlogsherinnering een kerntaak.

Een van de opmerkelijkste gelegenheden waarop wijzelf met de Pipe Band in contact kwamen, was het solo-optreden van Piper Kwintijn Hoessen (zoon van een collega en voormalig lid van de vredesgroep die i.s.m. Malegys het oorlogsproject tot stand bracht in 1978) bij "the Pool of Peace" tijdens een vreedestocht met de leerlingen van het Torhoutse Sint-Jozefsinstituut. Niet enkel het spelen van het Schotse lamento "Flou'rs of the Forest" zelf was daarbij een beklijvend moment. De manier waarop Kwintijn achter een muur van struiken zijn instrument warmspeelde in een overigens volslagen stilte was zonder meer onvergetelijk.

Info over de RBL Passchendaele 1917 Pipes & Drums: Erwin Ureel, tel. 0486 79 62 95.

Chris Spriet

behandeld: van revalidatie tot psychische schade en het gehavende landschap. (Website: www.scarsofwar.be) (Bron: Het Nieuwsblad)

10 november 2010 – Ieper: het 1,80 m hoge Vredesbeeld dat vroeger aan de Pool of Peace stond, krijgt een vaste steek in het Technisch Instituut H. Familie (vroegere school van de ontwerpster). 2 verbroederingsscholen uit Schotland en Duitsland en Talbot House Poperinge huldigen het in.

17 november 2010 – Ieper: Bij de aanbesteding van vier van de vijf voorziene loten voor de verbouwing van de Lakenhalle, in het kader van het vernieuwde In Flanders Fields Museum in 2012, is gebleken dat de offertes voor het lot 'ruwbouw en afwerking' ongeveer 50% boven de geraamde kostprijs uitkomen. Dat betekent een onoverkomelijke meerprijs die niet binnen het globale projectbudget kan opgevangen worden. Er komt voor het lot een nieuwe aanbesteding op basis van een gewijzigd bestek. De vooropgestelde openingsdatum van 1 april 2012 komt in het gedrang. (Bron: Het Nieuwsblad)

FRONTZICHT Een overzicht van de belangrijkste tentoonstellingen

Tot 16 januari 2011

"Orages de papier. La Grande Guerre des médias." De Eerste Wereldoorlog en de propaganda: o.a. zeldzame frontkranten, soldatendagboeken en brieven. Bibliothèque de Documentation Internationale Contemporaine, Parijs – www.bdic.fr

Tot 30 januari 2011

"Remembering Fromelles."

Over de opgravingen in Pheasant Wood en de voorbereidingen voor een nieuwe begraafplaats. Imperial War Museum, Londen – www.iwm.org.uk

Tot 11 november 2011

"Passerelle van de hoop."

Met de waarheidsgetrouwe reconstructie van deze houten loopbrug of passerelle kan de bezoeker de site betreden en het 'gevoel' krijgen te wandelen doorheen een in WO 1 onderwater gezet gebied. Langs de loopbrug zijn foto's op weerbestendige kunststof te zien uit het boek "365 Foto's/Photos/Images/Bilder 1914-1918".

IJzertoren, Diksmuide – www.ijzertoren.org

Vaarwel, oud jaar vol smarten
 en laat mijn ziel
 voor vreugde en troost van vriendenharten
 weer opengaan
 Gij zaagt 't gemoed mij zwellen
 vol opgepropte pijn
 Hoe kan het leed een jongling knellen
 nog droefheid - vrij
 O moeder, die mij werd ontnomen
 wanneer ik ver
 zoo ver van u, vol heimweeddroomen

Paul Swinnen, 1916

Paul SWINNEN

STUDENT, FLAMINGANT,
 OORLOGSVRIJWILLIGER

Glabbek 1894 - Moorslede 1918

Oorlog

Nieuws reist traag in oorlogstijd. Het droeve bericht dat zijn moeder in september 1915 gestorven is, zal zoon Paul ettelijke weken later pas bereiken. Het leven was niet mals geweest voor de 54 jaar oude Florentine Arnauts. Maria Carolina, haar eerstgeboren kind, stierf amper twee jaar oud. Twaalf jaar later, in 1904, verloor ze haar zesjarige zoon Theophiel. Met de oorlog was de ellende nog groter geworden. Haar kozijn en schoonbroer Ernest was door de Duitsers vermoord en Paul, haar derde kind, zat achter de linies. Het is helemaal niet zeker dat ze na het vertrek van Paul begin 1915 nog iets van hem gehoord had.

Drie jaar na hun huwelijk in 1889 kochten Alfons Swinnen en Florentine Arnauts een huis gebouwd door schrijnwerker Servaes Donders langs de steenweg in Glabbek. Alfons was sinds 1885 postondermeester en het kantoor werd in het nieuwe huis gevestigd. Ergens tussen 1899 en 1902 startte hij als drukker in bijberoep. Alfons was ook eigenaar van het zogenaamde "bedelaarsstraatje" dat leidde naar een schuur waar schooiers kwamen overnachten, zeer tot ongenoegen van notaris Mertens. Die wilde het

steegje overkopen van Alfons maar hij weigerde. De notaris staakte zijn bestellingen bij de drukkerij, en kreeg zijn zin. Met een mooi vast postloon en het extra inkomen van de drukkerij zal het de familie materieel aan niets ontbroken hebben.

Exact een jaar voor de Duitse inval op 4 augustus ontving Paul Swinnen in naam van "Sa Majesté le Roi des Belges" zijn diploma voor de afdeling Grieks-Latijn van het Klein Seminarie in Hoogstraten, ook wel het "pastoorsfabriekske" genoemd, uiteraard in het Frans want Nederlandstalig middelbaar onderwijs was er niet. Zijn diploma bevat naast een voorgedrukte opsomming van vakken de met de hand geschreven vermelding dat hij ook *la langue néerlandaise* heeft gestudeerd. In een persoonlijk schrift kopieerde Paul in sierlijk handschrift teksten en gedichten van Vlaamse literatoren. Zijn Vlaamsgezindheid was ook zijn lesgevers opgevallen. *Paul Swinnen de Vlaamschgezinde*, schreef priester-leraar Flor Fierens in een gedenkboek voor de gesneuvelde oud-studenten van Hoogstraten. *Krachtige wil maar zich niet luidruchtig uitend. Gesloten, maar zeer diep de noden van zijn Vlaamsche jongens voelend.*

Aan de vooravond van de oorlog zag het leven er mooi uit. De familie Swinnen zou in de eerste oorlogsdagen immers hard getroffen worden. Pastoor Ponsaerts noteerde later in zijn verslag voor de kardinaal wat er in zijn 740 zielen tellende parochie gebeurde. In de loop van dinsdag 17 augustus verspreidde zich het gerucht dat de Duitsers op komst waren. De volgende dag bereikte een groeiend aantal vluchtelingen van de *Lintersche kanten* Glabbek. De mensen werden angstig, niet wetende wat al die vluchtelingen te betekenen hadden en wat ze zelf best deden.

Opeens wierdt er geschreeuwt [sic] de vijand is reeds te Miscom en men zag toen al de menschen van Suerbempde die op de vlucht gingen, 't was een doortrekken van mans, vrouwen, kindren d'een te voet d'ander met kar, met wagen, peerden, koeien alle soorten van gespan, alles was in de mars. Eene grote menigte had ook bezit genomen van de pastorij. De boomgaard zat vol beesten der inwoners. Op eens klonk het: zij zijn daar, en inderdaad rond 6 uren verschijnt de eerste Pruis per velo, welhaast gevolgd van eene bende Uhlanen te peerd, daarop kanonnen en voetvolk.

De *feldgraue* troepen kwamen vanuit Zuurbemde in de richting van Glabbeek aangestapt. Toen er bij Louis Vandereycken een stromijt in brand werd gestoken, brak paniek uit. Meerdere inwoners, overtuigd dat alles vernield zou worden, sloegen halsoverkop op de vlucht. De Duitse soldaten doorzochten huizen, schuren, grachten en tuinen op zoek naar Belgische militairen.

Voor de pastorij zach men eenige duitse te peerd rondzoeken, op eens wierden er twee of drij geweerschoten op hen gelost. Hierop kwamen van aan de Melkerij twee kanonnen te voorschijn en die geplaatst wierden juist tegen de haag van de pastorij. Geen tien minuten verlieden of er gingen 7 of 8 kanonschotten af dat alles sidderde en beefde. Weldra ziet men 8 huizen in brand staan te Capellen op de Vossenbergh. De windmolen stond ook in brand.

Door dezen brand en kanonnengeschut springen ook de achtergebleven en weggestoken menschen weg in Capellen. Bertilia Rondas weduwe Degeest van Suerbempde en Ernest Arnauts echtgenoot Josefien Swinnen van Glabbeek, die zich verstoken hadden in Cappellen wilden ook verder vluchten doch zij wierden neergeschoten en dood gestoken. Bertilia vond de dood in den hof van Theofiel Schotsman, en Ernest Arnauts wierdt gedood in den boomgaard van Bruno Oversteyns, zijne klak lag een twintig meters van hem af. Beide waren de borst doorgestoken.

Ook Walther Croux, bewoner van het kasteel in Kersbeek, vertelde het verhaal van de gebeurtenissen maar haalde de namen door elkaar. Hij was met de fiets naar Herentals gevluht, waar hij de trein naar Antwerpen nam. Hij beschreef hoe op 18 augustus *une autre troupe*

venait de Hoeleden en passant par Suerbempde.

Zij hebben de pastoor verplicht het défilé van de troepen bij te wonen van 6 uur 's avonds tot 5 uur 's ochtends. De soldaten hebben een oude vrouw en Ernest Swinnen, eigenaar van 'le cabaret de l'arrêt de tram' in Glabbeek neergestoken¹. Hij had 10.000 frank bij dewelke de Duitsers afgenomen hebben, alsook zijn vier koeien. Zij hebben hem vervolgens in het been geschoten en afgemaakt.

De hele nacht en de volgende dag werd er geplunderd en geroofd. Vensters, meubels, huisraad werden kapotgeslagen. In de brouwerij werd het geld gestolen en deden de soldaten zich tegoed aan het vele bier. In de melkerij kregen ze de brandkast niet open maar werden meerdere kruiken met melk meegenomen. De volgende dag, donderdag 19 augustus, vroeg in de morgen, vond men het geplunderde lijk van een Belgische piot, Adrien Seghers, een jongen uit Turnhout. Acht eigenaars, waaronder grootvader Jozef Swinnen, op wiens boerderij ook het wachtlokaal van de tram was, moesten hun paarden afstaan. De koe van Frans Van Rutten werd geslacht en meteen opgegeten. Ondertussen woedde de terreur ook in Wever. Meer en meer Duitse troepen trokken door het dorp.

Naar de oorlog

De volgende dagen en weken keerde de rust even terug. Af en toe kwamen soldaten vanuit Tienen om eten en een enkele keer om paarden. Eind december 1914 sloeg de angst opnieuw toe. De Duitsers eisten de jonge mannen op om loopgrachten te maken. Iedereen vluchtte de bossen in. Alle dienstplichtige mannen kregen vervolgens het bevel zich in Tienen te melden. Als we de pastoor mogen geloven was er niet één die

gehoorzaamde. Maar de meesten zullen wel geweten hebben dat er geen ontkomen was, tenzij ze hun dorp en zelfs land verlieten. In november 1916 zouden inderdaad tientallen mannen uit onze dorpen weggevoerd worden. Paul, wiens oom gedood was, en vier andere jongens uit Glabbeek en Zuurbemde namen begin 1915 afscheid van hun familie. *Zou ik dan, als ze ons Land bedreigen, schreef Paul in het najaar van 1914, die eed'le gaven ongebruikt, mij zelve tot de roestrust neigen, in gansch mijn hoger zijn gefnuikt?"* Een van de jongens die zijn familie achterliet, de latere burgemeester Arthème Decoster, beschreef in zijn dagboek de tocht naar het front. Zijn verhaal begint onderweg.

Op 2 februari bereikten we Desschel met een paardespan, op twee uur van de Hollandse grens. We kregen daar een vrijgeleide, zozegged om brood aan te schaffen langs de andere kant van het Kempisch kanaal. De schildwacht op de brug verleende ons vrije doortocht met onze kalverkar en verder de Duitse posten mijndend bereikten we heelhuids de grens. Langs Weebosch stapten we naar Eersel waar juist de jaarlijkse dierenmarkt gehouden werd. Hier namen we de stoomtrein voor Eindhoven waar we ons voorzagen van Hollands pasgeld. Van Eindhoven bracht ons de trein naar Boxel, ons einddoel voor die dag. 's Anderdaags ging het met de trein naar Tilburg waarna we via de tram Oirle Nieuwkerke aandeden om notaris Mertens van Glabbeek te bezoeken die daar als vluchteling vertoefde. We verbleven die nacht bij Belgen.

¹ De getuige haalt twee namen door elkaar. De doodgestoken man was Ernest Arnauts, echtgenoot van Josefien Swinnen. Zij woonden in het huis van de ouders van Josefien.

Toen trokken we naar Breda waar we de dag en de nacht doorbrachten. Dan was Rotterdam ons einddoel over de kilometerlange spoorbrug van Dordrecht. We namen onze intrek in het Leger des Heils drie dagen lang, wachtend op onze paspoorten die ons via de Belgische consul moesten toekomen en de tijd dodend met theaterbezoek en een spelletje Klaasje Zevenster. Op 8 februari varen we af voor Hull, nemen de trein naar Londen en worden ondergebracht bij het Begian Relief Committee ... waar we geneeskundig worden onderzocht, waarna we onze krijgsverbintenis tekenen. We ontvangen 25 frank soldij, we worden als soldaat uitgerust en ik schenk mijn burgerspullen aan behoeftige vluchtelingen. We vertrekken naar Southampton, verblijven tijdelijk op een zolder, waarna we inschepen voor Le Havre. Het is bar slecht weder, bijna alle inschepelingen lijden aan zeeziekte. In die stad vertrekken we per spoor naar Cherbourg, slijten de nacht in het station van St Quiny en te Cherbourg

worden we door een rijkswachter naar Octeville geleid, een kleine gemeente in de nabijheid. We nemen onze intrek bij soldaten van de lichte 1914, die daar worden opgeleid.

Wat een avontuur moet dit niet geweest zijn voor deze jongens? Zonder risico was het zeker niet. Hoewel de elektrische hoogspanningsversperring langs de Nederlandse grens nog niet klaar was, moesten ze de Duitse wachten die om de paar honderd meter opgesteld waren, omzeilen. Wie het oorlogsgeweld overleefde, zou tijdens de oorlog meer van de wereld zien dan zijn dorpsgenoten durfden dromen. Tijdens langere rustperiodes reisden ze naar Parijs of Londen. Sommigen zochten verstrooiing in het zuiden. Arthème ging zelfs in Glasgow op bezoek bij een oom. Maar nooit waren de vaderlandse toestanden veraf. "Mijn God, wat een affaire met al die formaliteiten om een laissez-passer te krijgen," klaagde Auguste Godefroid uit Henegouwen. En om de Nederlanders niet nodeloos te ergeren werd de tekst

op de laissez-passer wat aangepast: *Ce passeport n'est pas valable pour les zones des armées of Déclare se rendre à Calais via Folkestone pour y travailler.* (einde deel 1)

Koen Lagae

BOEKENFRONT

ERFGOED

'Als de stenen konden spreken zou ik zwijgen als het graf'. Wie *Erfgoed Langemark-Poelkapelle* (auteur: Georges Vandromme) ter hand neemt, kan onmogelijk ontsnappen aan de stroom van sterke indrukken die deze publicatie van *De Klaproos* nalaat. Het werkje voert zijn lezer langs Bikschote, de Madonna, Sint-Juliaan, Langemark en Poelkapelle, met het oorlogserfgoed als begrijpelijke rode draad.

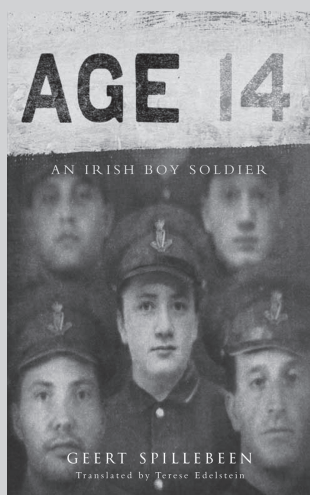
Toch zijn de contrasten met de klassieke oorlogsstreekgids niet gering. Doordat de becommentarieerde erfgoedlocaties concentrisch gegroepeerd zijn, laat het boek zich vlot als handreiking gebruiken; de bezoeker hoeft bij wijze van spreken de GPS maar in te stellen op het tracé dat hij voor zijn tocht verkiest. Niettemin zal het aantal locaties dat aan de orde komt ook de doorgewinterde frontfanaat verrassen. De naamsteen herinnerend aan het eindoffensief aan de Steenbeek en de aanwezigheid van Harry Patch daar één jaar voordien, de gedenkstenen voor oorlogsdichters Hedd Wyn, Ledwidge en Gurney, Kitchener's Wood, de Duitse begraafplaats in Langemark en de 'Canadien': de meest summier greep uit het monumentenarsenaal verspreid over de gemeente volstaat om het beeld op te roepen van een

felomstreden en gruwzaam vermalen stuk frontgebied. Daarbij hoedt de auteur er zich voor zijn exposé tot een gort-droge feitenmaterie te maken. Het boek is integendeel een relaas van mensen, van sterven, overleven en heropbouwen, een verhaal kortom van 'moed desondanks'.

Erfgoed Langemark-Poelkapelle is bijzonder rijkelijk geïllustreerd met zwart-wit en kleurfoto's en pentekeningen van de auteur. Het is een boek dat je leest met het hoofd en het hart. Als pleitbezorger voor de instandhouding van het oorlogserfgoed heeft *Uitgeverij De Klaproos* zich sinds jaar en dag *incontournable* gemaakt. Gehoopt mag worden dat dit zich straks niet enkel vertaalt in een ruim lezerspubliek. Als de erfgoedzorg rond de Grote Oorlog straks haar tweede eeuw ingaat, verdienen uitgeverij met boeken als dit zonder meer een stem in het kapittel.

Chris Spriet

Vandromme Georges, *Erfgoed Langemark-Poelkapelle*. Brugge, Uitgeverij De Klaproos, 2010, 120 p., paperback, ca. 110 illustraties, 12,95 EUR, ISBN 90-5508-108-0.

A HOMECOMING

Na zijn succesvolle vertaling “Kipling’s Choice” ziet onze trouwe Vriend (in meer dan een betekenis) en romanschrijver Geert Spillebeen nu zijn geesteskind “Age 14” via een omweg, in Ierland een beetje thuis komen. Eerder was het boek ook al in de VS in vertaling gepubliceerd.

Het verhaal van Age 14 zal velen niet onbekend in de oren klinken. Age 14 doet het relaas van het sneuvelen van de jongste ‘casualty’ of war, nl.

John (of was dat zijn broer Patrick?) Condon in 1915. De 14-jarige knaap had zijn roots in Ballybricken een achterstandswijk van het Zuid-Ierse Waterford. Condons verhaal heeft een groot Oliver Twistgehalte, want de jongeman probeert aan de barre armoede te ontkomen door zich te laten inlijven bij het Royal Irish Regiment. Hij ‘liegt zich zowaar een weg’ door de rekrutering en belandt buiten weten van zijn ouders in Noord-Frankrijk en finaal (in de meest letterlijke zin) in Vlaanderen waar voor hem na hooguit twee maanden de noodlottige klok luidt.

Radiojournalist Geert Spillebeen bereikte met dit boek en voltref: sinds 2000 is het niet van de literatuurlijsten en handboeken weg te branden. Eerder oogstte ook al het succesvolle “Kipling’s Choice”, vertaling van Geerts “Kiplings keuze” drie keer lauweren, o.m. met de prestigieuze “Best Book for Adults Award” in 2006.

De Eerste Oorlog blijft in Ierland ondertussen voor controverser zorgen. De Ierse soldaten droegen in de jaren ‘20 van de vorige eeuw in niet geringe mate bij tot het bewustmakingsproces van de zozeer gesmeekte emancipatie. Eigenlijk mochten de Ieren, en dan voornamelijk de katholieken uit het Zuiden, wel aandraven in Britse tuniek (die, naar ze aanvoelden, van hun bezetter), maar daar stond, zoals bij de Frontsoldaten hier bij huis, op het stuk van de valorisering van hun democratisch potentieel “in huis” bitter weinig tegenover. Pas de jongste jaren lijkt W.O. 1 er volwaardig bespreekbaar te worden.

Tijdens verschillende literaire Salient-tours wees museumcoördinator Piet Chielens herhaaldelijk ook op de boventallige aantallen Ierse (alweer vnl. Zuidelijken) militairen van wie de Britse legeroverheid het blijkbaar nodig achtte dat ze terechtgesteld dienden te worden wegens “lafhartig gedrag in het aanschijn des vijands”. Evenmin kwamen wij bij die gelegenheden bij Piets betoog onder de indruk uit dat zulks in nogal wat gevallen niet op toeval of misverstand berustte, maar in niet geringe mate wellicht aan moedwil te wijten was.

Chris Spriet

Spillebeen, Geert, Age 14. The Collins Press, 2010, 200 p., [Engelse vertaling: Terese Edlstein], paperback, ISBN 978-1-84889-056-5,

FELDGRAU IN DE ARGONNE 1914-1918. VIER JAAR STRIJD VANUIT DUIJS PERSPECTIEF

Drie jaar na “Verstild en Versteend” (een uitgave van het Davidsfonds, samen met P. Goossens) verschijnt van Wim Degrande een tweede boek, namelijk een uitgave over de strijd in de Argonne tijdens de Eerste Wereldoorlog: “Feldgrau in de Argonne 1914-1918. Vier jaar strijd vanuit Duits perspectief”. Dit boek is geen vervolg op “Verstild en Versteend” noch een reisgids over de Argonne.

Over de Argonne verschenen tot nu toe niet zoveel Franse of Duitse uitgaves, laat staan een Nederlandse. Daarbij behandelen deze meestal enkel het offensieve jaar 1915 en dit vanuit Frans standpunt. Maar wat met de andere oorlogsjaren (1914 bijvoorbeeld) en het verloop aan Duitse zijde? Dit boek wil deze lacune opvullen en probeert hierop een antwoord te geven.

“Feldgrau in de Argonne 1914-1918. Vier jaar strijd vanuit Duits perspectief” schetst de strijd in het moeilijke terrein van de Argonne. Van de moeilijke eerste oorlogsmaanden in 1914 over het jaar 1915 tot en met de jaren van stellingenoorlog 1916-1918. Daarbij werd uitsluitend geput uit Duits bronnenmateriaal. Het verloop en de ontwikkeling van deze gevechten werd daarmee enkel bekeken vanuit Duitse zijde.

Naast het overzicht van het militair-historisch verloop werden nog vijf specifieke hoofdstukken toegevoegd met Argonne gerelateerde thema’s zoals de mijnoorlog (met actuele foto’s), de Argonnenbahn (smalspoor) of de (verdwenen) Duitse begraafplaatsen en monumenten. Alleen al aan dit laatste thema werden meer dan 50 pagina’s gewijd.

Het boek werd uitvoerig geïllustreerd met meer dan 275 illustraties, waarvan meer dan 200 Duitse archiefbeelden. Het militair-technisch verloop werd extra ondersteund door meer dan 30 kaarten en schetsen die de bewegingen in het specifiek terrein van de Argonne verduidelijken. Dit is het eerste standaardwerk dat de (meestal ongekende) strijd in de Argonne integraal naar voren brengt.

Wim Degrande

Het boek met formaat 16x24 cm telt 328 z/w pagina’s en werd gedrukt op 150 gr maco (satin) kwaliteitspapier. Softcover in kleur en garengenaaid. Het boek is niet te koop in de gewone boekhandel en werd op een beperkte oplage gedrukt. Normaal komt het binnenkort ook te koop in enkele musea. Meer info op <http://www.argonne1418.be>. Bestellen kan via email: argonne1418@skynet.be. Prijs: 25 euro plus port.

IN FLANDERS FIELDS 2011 › 2012

OPENINGSMOMENTEN IN FLANDERS FIELDS MUSEUM

- ›› **Gesloten** van 1 december 2010 tot en met 31 januari 2011
- ›› Huidige permanente tentoonstelling **open** van 1 februari 2011 tot en met 18 september 2011
- ›› **Gesloten** van 19 september 2011 tot en met 31 maart 2012

UNDER
CONSTRUCTION

UNDER
CONSTRUCTION

UNDER
CONSTRUCTION

UNDER
CONSTRUCTION

VIFF

Vrienden In Flanders Fields Museum

www.vriendeniff.be - info@vriendeniff.be

De Raad van Bestuur en Dagelijks Bestuur wensen u en uw familie een vreugde- en vredevolle eindejaars- en nieuwjaarsperiode!